

SKUNDO PADAVIMO TERMINO ATNAUJINIMO PROBLEMINIAI ASPEKTAI

Dainius Raižys

Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto
Teisės katedra
Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas, Lietuva
Telefonas (+370 37) 303673
Elektroninis paštas vsf.tk@mruni.eu

Pateikta 2010 m. kovo 10 d., parengta spausdinti 2010 m. kovo 25 d.

Anotacija. Straipsnyje analizuojama termino skundai paduoti teisinė prigimtis. Skundo padavimo termino atnaujinimo procesas vertinamas, kaip teisminės gynybos teisės įgyvendinimo forma. Skundo padavimo terminą autorius apibūdina, kaip laiko tarpą, per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises kreipdamasis į administracinę teismą ar kitą išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją. Autoriaus nuomone, skundo padavimo terminui iš esmės yra būdingi visi procesinių terminų požymiai, todėl jis pripažintinas procesiniu terminu, o tokia skundo padavimo termino teisinė prigimtis sąlygoja tai, jog jo eigos pradžia sietina su tam tikru faktu. Autorius remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencijos analize, atskleidžia skundo padavimo termino skaičiavimo taisyklių taikymo bei skundo padavimo termino atnaujinimo proceso problemas.

Reikšminiai žodžiai: procesinis terminas, skundo padavimo terminas, administracinių bylų teiseną.

Įvadas

Temos aktualumas. Administracinės justicijos reforma nulėmė ne tik pokyčius institucinėje administracinės jurisdikcijos sistemoje, bet ir paskatino mokslinius tyrimus administracinio proceso srityje. Savarankiškos administracinių teismų sistemos sukūrimas bei administracinių bylų teisenos išskyrimas iš civilinio proceso sąlygojo naujų teisės institutų susiformavimą. Vienas tokių - tai skundo padavimo terminas. Skundo (prašymo) padavimo terminą galima apibūdinti kaip laiko tarpą, per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises kreipdamasis į administracinę teismą ar kitą išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją. Taigi skundo padavimo terminas yra faktorius, ribojantis asmens konstitucinės teisės į teisminę gynybą realizavimą. Todėl yra labai svarbu ne tik atskleisti šio teisės instituto teisinę prigimtį, bet ir įvertinti, ar skundo padavimo termino teisinis reguliavimas neprieštarauja tiek Konstitucijoje, tiek Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo oficialioje konstitucinėje doktrinoje suformuluotiems teisingumo vykdymo imperatyvams bei garantuoja asmens teisės į teisingą teismą, įtvirtintos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje, įgyvendinimą. Administracinių teismų praktikos, sprendžiant skundo padavimo

termino atnaujinimo klausimus, analizė leidžia atskleisti teisinio reguliavimo spragas ir netobulumus bei modeliuoti ir pasiūlyti įstatymų leidėjui galimas šio teisės instituto teisinio reglamentavimo tobulinimo kryptis. Skundo padavimo termino atnaujinimo proceso problemos Lietuvos teisės moksle nebuvo tyrinėtos.

Straipsnio tikslas – atskleisti termino skundai paduoti teisinę prigimtį, išanalizuoti šio teisės instituto teisinį reglamentavimą bei jį reguliuojančių teisės normų taikymą teisminėje praktikoje, įvertinti ar skundo padavimo termino teisinis reglamentavimas užtikrina tinkamą teisės į teisminę gynybą įgyvendinimą.

Straipsnio objektas – prašymų atnaujinti skundo padavimo terminą atnaujinimo procesas.

Tyrimo metodai. Rašant straipsnį naudoti lyginimo, sisteminės analizės, analitinis – kritinis, lingvistinis, loginis, apibendrinimo, dokumentų analizės metodai.

1. Termino skundai paduoti teisinė prigimtis

Skundo padavimo termino analogas civiliniame procese yra ieškinio senaties terminas. Ieškinio senatis – tai nustatytas terminas, per kurį galima ginti savo pažeistas teises ar interesus, pareiškiant ieškinį teisme, arbitraže ar kitomis įstatymo nustatytomis priemonėmis¹. Ieškinio senaties tikslas – sudaryti realią galimybę asmeniui apginti savo pažeistą teisę, užtikrinti civilinių santykių stabilumą ir užkirsti kelią begaliniam bylinėjimuisi, skatinti asmenį kuo greičiau ginti savo pažeistą teisę, palengvinti įrodinėjimo procesą².

Savo teisine prigimtimi ieškinio senatis yra mišrus teisės institutas, nes jis susijęs tiek su materialinės teisės apibrėžtomis civilinių teisinių santykių subjektų teisėmis bei pareigomis, tiek ir su pažeistų subjektinių teisių gynyba tam tikra procesine forma. Visgi ieškinio senaties terminas yra pozityvus civilinės teisės institutas³.

Siekdami atskleisti skundo padavimo termino teisinę prigimtį, palyginsime požymius, apibūdinančius šį terminą su požymiais, būdingais ieškinio senaties terminui bei procesiniams terminams.

Visų pirma, procesinių terminų pasibaigimo teisinius padarinius, jų skaičiavimo tvarką reglamentuoja procesinės, o ne materialiosios teisės normos. Pagrindinis ieškinio senaties termino teisės šaltinis yra Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – ir CK). Skundo

¹ Vitkevičius P., Vėlyvis S., Mikelėnas V. ir kt. Civilinė teisė. Kaunas: Vijusta, 1997. P.223. Baranauskas E., Karulaitytė-Kvainauskienė I., Kiršienė J. ir kt. Civilinė teisė. Bendroji dalis. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras, 2007. P. 378-379.

² Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Pirmoji knyga. Vilnius: Justitia, 2001. P.249.

³ Driukas A. Ieškinio senaties instituto raida Lietuvoje: materialiniai ir procesiniai teisiniai aspektai // Jurisprudencija, 2003. T. 39(31). P 89–102.

padavimo terminą reglamentuoja Administracinių bylų teisenos įstatymas⁴. Taigi, šiuo formaliu aspektu skundo padavimo terminą galima būtų pripažinti procesiniu. Bet vien tik šio požymio nepakanka spręsti apie skundo padavimo termino teisinę prigimtį. Nors teisės teorijoje yra pripažįstamas teisės normų skirstymas į procesines ir materialines, tačiau dažnai materialiosios teisės kodeksuose randame procesinių teisės normų, o teisės normas procesiniuose kodeksuose vadiname materialiąja teise⁵.

Kitas požymis, tai skirtingos ieškinio senaties ir procesinių terminų pasibaigimo pasekmės. Pasibaigus ieškinio senaties terminui, asmens subjektinė teisė kreiptis į teismą, kad jo byla būtų išnagrinėta iš esmės, neišnyksta, nes asmuo tik netenka teisės į ieškinio patenkinimą, t.y. teisės į teisminę pažeistos subjektinės teisės gynybą. Tuo tarpu, pasibaigus procesiniam terminui teisė atlikti procesinį veiksma išnyksta, t.y. subjektinė procesinė teisė pasibaigia. Šiuo požiūriu, skundo padavimo termino pasibaigimo pasekmės irgi yra tapačios procesinio termino pasibaigimo pasekmėms, nes skundo padavimo termino pasibaigimas reiškia asmens subjektinės teisės kreiptis į teismą pasibaigimą⁶.

Be to, jeigu ieškinio senaties terminas yra taikomas tik ginčo šalies reikalavimu, tai procesiniai terminai (kaip ir skundo padavimo terminai) yra taikomi teismo iniciatyva, nepriklausomai nuo šalių valios. Šis procesinio termino bruožas būdingas ir skundo padavimo terminui.

Taip pat, skirtingos ieškinio senaties ir procesinių terminų skaičiavimo taisyklės. Jeigu ieškinio senaties termino eigos pradžia yra siejama su asmens subjektyviu suvokimu ar privalėjimu suvokti apie savo pažeistą teisę, tai procesinio termino eiga siejama su objektyviu įvykiu ar konkrečia kalendorine data. Skundo padavimo terminui yra taikomos procesinių terminų skaičiavimo taisyklės⁷.

⁴ Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr.13-308.

⁵ Демин А.А. Понятие административного процесса и кодификация административно-процессуального законодательства Российской Федерации // Государство и право, 2000. № 11. С.5-12.

⁶ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.126 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad reikalavimą apginti pažeistą teisę teismas priima nagrinėti nepaisant to, kad ieškinio senaties terminas yra pasibaigęs // Valstybės žinios. 2000, Nr.74-2262. Pagal LR ABTĮ 37 straipsnio 2 dalies 8 punktą teismas, teismo pirmininkas atsisako priimti skundą (prašymą) jeigu yra praleistas ieškinio senaties terminas ir pareiškėjas neprašo jo atnaujinti arba teismas šį prašymą atmeta.

⁷ LR CK 1.127 straipsnio pirmoji dalies skelbia, kad ieškinio senaties terminas prasideda nuo teisės į ieškinį dienos, o teisė į ieškinį atsiranda nuo tos dienos, kurią asmuo sužinojo ar turėjo sužinoti apie savo teisės pažeidimą. ABTĮ 32 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad išankstinio bylos nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimas gali būti apskūstas per 20 dienų nuo sprendimo gavimo dienos. LR ABTĮ 32 straipsnis numato, jog jeigu specialus įstatymas nenustato kitaip, skundas (prašymas) administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo akto paskelbimo arba individualaus akto ar pranešimo apie veiksma (neveikimą) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos arba per du mėnesius nuo dienos, kai baigiasi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas reikalavimo įvykdymo terminas. Jeigu viešojo administravimo subjektas vilkina atitinkamo klausimo nagrinėjimą ir nustatytu laiku jo neišsprendžia, toks neveikimas (vilkinimas) gali būti apskūstas per du mėnesius nuo dienos, kai baigiasi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas klausimo išsprendimo laikas.

Taigi skundo padavimo terminui iš esmės yra būdingi visi procesinių terminų požymiai, nors skundo padavimo termino skaičiavimo, jo taikymo bei atnaujinimo taisyklės yra išdėstytos Administracinių bylų teisenos įstatymo penktajame skirsnyje „Pagrindinės skundų (prašymų) padavimo administraciniam teismui taisyklės“, o ne dešimtajame skirsnyje „Procesiniai terminai“.

Prancūzijos administracinės teisės doktrinoje kreipimosi į administracinį teismą terminas yra pripažįstamas procesiniu terminu. Pagal Administracinės justicijos kodekso 421-1 straipsnį skundas administraciniam teismui gali būti paduotas per du mėnesius nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo arba pranešimo apie jį dienos. Kai kuriais atvejais specialūs įstatymai gali pakeisti šį terminą. Tačiau visais atvejais galioja taisyklė, numatyta 1983 m. lapkričio 28 d. dekretu, pagal kurią skundo padavimo termino praleidimas gali pareiškėjui sukelti neigiamas pasekmes tik tuo atveju, jeigu administracija pranešime apie savo sprendimą perspėjo suinteresuotą asmenį apie skundo padavimo terminus bei sprendimo apskundimo tvarką⁸.

Vokietijoje ieškinio padavimo administraciniam teismams terminus reglamentuoja Administracinių teismų proceso įstatymas. Skundas dėl išankstinio ginčo sprendimo ne teismo tvarka administracinei institucijai turi būti paduotas per vieną mėnesį (Administracinių teismų proceso įstatymo 70 straipsnis). Ieškinys administraciniam teismui turi būti paduotas per vieną mėnesį nuo nutarimo atmesti skundą, išnagrinėtą išankstine neteismine tvarka, įteikimo dienos jeigu išankstinė ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka nereikalinga, tai ieškinys administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo administracinio akto paskelbimo (Administracinių teismų proceso įstatymo 74 straipsnis). Administracinių teismų proceso 75 straipsnyje numatyta galimybė paduoti ieškinį teismui, jeigu valdžios organas per tris mėnesius nepriėmė sprendimo dėl ginčo išsprendimo išankstine tvarka⁹.

Skundo padavimo terminus galima skirstyti į dvi grupes:

- 1) terminus, nustatytus administracinių bylų teisenos įstatyme;
- 2) terminus, nustatytus specialiuose įstatymuose.

Administracinių bylų teisenos įstatyme yra numatyti šie skundo padavimo terminai:

- 1) dvidešimties dienų terminas apskūsti administracinių ginčų komisijos ar kitos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimą (ABTĮ 32 straipsnio 1 dalis);
- 2) dviejų mėnesių terminas, kai administracinių ginčų komisija ar kita išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija nustatytu laiku skundo neišnagrinėja;

⁸ Chapus R. Droit du contentieux administratif. Paris: Montchrestien, 2004. P.582-594. Brison J.F. Les recours administratifs en droit public français. Paris: L.G.D.J, 1996. P.380-383.

⁹ Административно-процесуальное право Германии. Москва: Wolters Kluwer, 2007. С. 117.

3) vieno mėnesio terminas apskūsti individualų aktą ar veiksąą (neveikimą), kai specialus įstatymas nenustato kitaip (ABTĮ 33 straipsnio 1 dalis);

4) dviejų mėnesių terminas apskūsti administravimo subjekto neveikimą (ABTĮ 33 straipsnio 1 dalis)

5) dviejų mėnesių terminas apskūsti administravimo subjekto vilkinimą išspręsti atitinkamą klausimą;

6) dešimties dienų terminas apskūsti nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje (ABTĮ 122 straipsnio 1 dalis).

Kreipiantis į administracinę teisąą dėl žalos, padarytos neteisėtai valdžios institucijų aktais, atlyginimo yra taikomi ieškinio senaties terminai, numatyti Civiliniame kodekse, o ne bendrieji skundo padavimo terminai¹⁰. Kadangi ieškinio senatis yra civilinės teisės institutas, todėl šio termino taikymo nenagrinėsime.

2. Kvaziteismo sprendimo apskundimo terminas

Prieš kreipiantis į administracinę teisąą, viešojo administravimo subjektų priimti individualūs aktai ar veiksmai (neveikimas) gali (o įstatymų numatytais atvejais privalo) būti apskūsti administracinių ginčų komisijai (Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo 5 straipsnis 9 straipsnis¹¹, ABTĮ 27 straipsnis, 28 straipsnis).

Skundų padavimo administracinių ginčų komisijoms terminai yra nustatyti ABTĮ 30 straipsnyje ir yra identiškai kreipimosi į administracinę teisąą terminams, numatytiems ABTĮ 33 straipsnyje. Skundo priėmimo tvarką nustato Administracinių ginčų komisijų darbo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr.533¹².

Šių nuostatų 23 punkte išvardinti klausimai, kuriuos administracinių ginčų nagrinėjimo komisijos pirmininkas išsprendžia susipažinęs su skundu. Vienas iš jų, tai ar gautas skundas paduotas nepraleidus nustatyto skundo padavimo termino. Tačiau nėra teisės normų, nustatančių kokį sprendimą privalo priimti komisija paaiškėjus, jog skundas paduotas praleidus jo padavimo terminus.

Analogiška problema egzistuoja nagrinėjant ikiteismine tvarka ginčus, kylančius žemės reformos vykdymo srityje. Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 18 straipsnyje 2

¹⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2001 m. balandžio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁷-33/2001 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2001. Nr.1. P.255-258.

¹¹ Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr.13-310.

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 4 d. nutarimas Nr.533 „Dėl administracinių ginčų komisijų darbo nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1999, Nr.41-1288.

dalyje¹³ skundus dėl žemės reformos metu suformuotų žemėnaudų tinkamumo, žemės privatizavimui ir nuomai parengtų dokumentų bei įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų neatitikimo nagrinėja apskričių viršininkai ir Vyriausybės įgaliota institucija. Vyriausybės įgaliota institucija nenagrinėja apskrities viršininko neapsvarstytų prašymų ir skundų. Šia tvarka yra nagrinėjami ir skundai, susiję su nuosavybės teisių į žemę, mišką, vandens telkinius atkūrimu, iki apskrities viršininko sprendimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo priėmimo (Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr.1057, 122 punktas¹⁴). Tačiau Žemės reformos įstatyme paminėtų skundų padavimo terminai nėra nustatyti, nors administracinių teismų praktikoje pripažįstama, jog ikiteisminė šio pobūdžio ginčų nagrinėjimo tvarka yra privaloma¹⁵.

Minėtais atvejais teisinio reglamentavimo netobulumas iš esmės eliminuoja skundo padavimo termino reikšmę, nes teisės aktai, nesuteikia galimybės administracinių ginčų komisijai ar kitai institucijai, įgaliotai nagrinėti ginčus ikiteisimine tvarka, nenagrinėti skundo, jeigu jis paduotas praleidus nustatytus terminus.

Detaliau šis klausimas yra sureguliuotas kituose įstatymuose.

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje¹⁶ nustatyta, kad skundas Centriniam registratoriui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo teritorinio registratoriaus sprendimo gavimo dienos. Jeigu suinteresuotas asmuo praleido šį skundo padavimo terminą, Centrinis registratorius gali jį atnaujinti. Centrinio registratoriaus sprendimas atmesti pareiškimą dėl skundo padavimo termino atnaujinimo gali būti apskūstas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo 91 straipsnio 1 dalyje¹⁷ Muitinės departamentui suteikta teisė atnaujinti skundo dėl teritorinės muitinės sprendimo ar jo nepriėmimo pateikimo terminą, jeigu pripažįstama, kad šis terminas praleistas dėl svarbios priežasties.

Analogiška tvarka nustatyta ir Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 152 straipsnyje¹⁸. Mokesčių mokėtojui, praleidusiam skundo padavimo terminą dėl priežasčių, kurias ikiteisminė ginčą nagrinėjanti institucija pripažįsta svarbiomis, šis terminas

¹³ Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymas // Valstybės žinios. 1991, Nr.24-635.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimas Nr.1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1997, Nr.90-2256.

¹⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2001 m. birželio 26 d. konsultacija Nr.91 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2001. Nr.2. P.324-325. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2002 m. kovo 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁴-172/2002 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2002. Nr.3. P.184-187.

¹⁶ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas // Valstybės žinios. 2001, Nr.55-1948.

¹⁷ Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr.73-2517.

¹⁸ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.

minėtos institucijos sprendimu gali būti atnaujintas. Ikiteisminės mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas, kuriuo nepatenkinamas prašymas dėl skundo padavimo termino atnaujinimo, gali būti apskūstas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Ginčo, kylančio iš administracinių teisinių santykių, sprendimas tokia seka, kai byla nagrinėjama ikiteisimine ne per teismą tvarka, o po to, administraciniame teisme, yra vieningas, nuoseklus, neskaidomas procesas, nes išankstinis skundo nagrinėjimas ne teismo tvarka yra sudėtinė administracinių bylų teisenos dalis (ABTĮ ketvirtasis skirsnis). Be to, ABTĮ 32 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, apskundus administracinių ginčų komisijos ar kitos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimą, ginčo šalių procesinė padėtis nesikeičia. Tai reiškia, kad tas pats ginčas yra nagrinėjamas tiek kvaziteisminėje institucijoje, tiek administraciniame teisme. Taigi kreipimosi dėl ginčo išnagrinėjimo minėta tvarka turėtų būti tokia pat, kaip ir kreipiantis į administracinį teismą. Todėl visuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose ginčų nagrinėjimo kvaziteisminėse institucijose procedūras, būtina įtvirtinti nuostatą, kad atsisakoma nagrinėti skundą, jeigu jis paduotas praleidus nustatytą terminą, o pareiškėjas neprašo jo atnaujinti, o taip pat nustatyti prašymų atnaujinti skundo padavimo terminą nagrinėjimo tvarką.

3. Skundo padavimo termino taikymas: vienodos teisminės praktikos užtikrinimo problematika

Sprendžiant klausimą, ar skundas administraciniam teismui paduotas per įstatymų nustatytą terminą, labai svarbu nustatyti šio termino eigos pradžią. Pagal ABTĮ 33 straipsnį skundo padavimo termino eiga prasideda:

- 1) nuo skundžiamo akto paskelbimo dienos;
- 2) nuo individualaus akto įteikimo suinteresuotai šaliai dienos;
- 3) nuo pranešimo apie veiksmą (neveikimą) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos;
- 4) nuo tos dienos, kai baigiasi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas reikalavimo įvykdymo terminas;
- 5) nuo tos dienos, kai baigiasi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas klausimo išsprendimo laikas, jeigu viešojo administravimo subjektas vilkina atitinkamo klausimo nagrinėjimą ir nustatytu laiku jo neišsprendžia.

Skundo padavimo termino teisinė prigimtis (šis terminas yra procesinis) sąlygoja tai, jog jo eigos pradžia sietina su tam tikru įvykiu, o ne asmens, kuris kreipiasi į administracinį teismą, suvokimu apie jo pažeistą teisę ar įstatymo saugomą interesą. Tačiau tokių skundo

padavimo termino skaičiavimo taisyklių taikymas teismų praktikoje, kai kuriais atvejais yra gana kompliktuotas .

Individualus teisės aktas yra vienkartinis teisės taikymo aktas, skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų asmenų grupei. Individualus aktas visuomet yra konkrečios viešojo administravimo institucijoje atliekamos administracinės procedūros rezultatas, kuriuo išsprendžiamas tam tikras suinteresuotiems asmenims rūpimas klausimas. Paprastai administracines procedūras reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyta, jog apie individualų aktą yra informuojami tik suinteresuoti asmenys, dėl kurių toks aktas yra priimtas. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad administracinė procedūra baigiama administracinės procedūros sprendimo priėmimu. Asmeniui, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas raštu pranešama apie priimtą administracinės procedūros sprendimą ir nurodoma sprendimo apskundimo tvarka¹⁹. Analogiškos informavimo apie priimtą sprendimą nuostatos yra suformuluotos ir kituose teisės aktuose²⁰.

Tačiau galimi atvejai, kai individualus teisės aktas liečia ne tik suinteresuotų asmenų subjektines teises, tačiau turi įtakos ir kitų asmenų teisėms ar teisėtiems interesams. Todėl visi šie asmenys turi teisę tokį administracinį aktą apskųsti administraciniam teismui.

Teismų praktikoje dažniausiai kyla problemų dėl skundo padavimo terminų skaičiavimo, kai į teismą kreipiasi asmuo, kuris nebuvo administracinės procedūros šalimi, todėl viešojo administravimo subjektas neprivalėjo pranešti tokiam asmeniui apie individualaus akto priėmimą. ABTĮ 33 straipsnis nustato, kad skundo padavimo terminas skaičiuojamas nuo akto paskelbimo ar individualaus akto, ar pranešimo apie veiksma (neveikimą) įteikimo suinteresuotai šaliai (administracinės procedūros dalyviui) dienos, tačiau šiame straipsnyje nenumatyti atvejai, kaip turi būti skaičiuojamas skundo padavimo terminas tai atvejais, kai į teismą kreipiasi administracinėje procedūroje nedalyvavęs asmuo.

Analogiška teisės spraga egzistuoja ir specialiuose įstatymuose, kuriuose nustatytas viešojo administravimo subjekto priimto sprendimo apskundimo terminas. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 19

¹⁹ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr.60-1945.

²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 25 d. nutarimas Nr.1491 „Dėl piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo viešojo administravimo ir kitose institucijose pavyzdinės tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2002, Nr.95-4501. Šios tvarkos 37 punkte nurodyta, kad apie prašymo ar skundo išnagrinėjimą ir priimtą sprendimą pareiškėjui turi būti pranešta registruotu arba paprastu laišku institucijos vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu, arba atitinkamas dokumentas pareiškėjui įteikimas asmeniškai. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr.1057 patvirtintos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 119 punkte nustatyta, kad sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo ne vėliau kaip per 30 dienų nuo jo priėmimo institucija įteikia pasirašytinai arba išsiunčia registruotu laišku su įteikimu suinteresuotam piliečiui, o sprendimą dėl ūkinės-komercinės paskirties pastatų ir gyvenamojo namo grąžinimo – ir dabartiniam valdytojui.

straipsnio 1 dalis nustato, kad šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytų institucijų sprendimai dėl nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo gali būti apskūsti teismui per 30 dienų nuo šių sprendimų įteikimo piliečiams dienos²¹. Taigi asmenims, dėl kurių nuosavybės teisių atkūrimo yra priimamas sprendimas, skundo padavimo terminas turi būti skaičiuojamas nuo sprendimo įteikimo dienos. Tačiau neaišku, kaip skaičiuoti skundo padavimo termino eigos pradžią, kai į teismą kreipiasi asmuo, kurio teisės yra pažeidžiamos sprendimu dėl nuosavybės teisių atkūrimo, tačiau šis asmuo nebuvo nuosavybės teisių atkūrimo procedūros dalyvis.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2001 m. gegužės 25 d. konsultacijoje „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo normų taikymo“ teigiama, kad Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje sureguliuotas ieškinio senaties termino eigos momentas – šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytos institucijos sprendimo įteikimo piliečiui diena – negali būti taikomas kitų suinteresuotų asmenų, kurių teisės nurodytu sprendimu yra pažeidžiamos, ieškiniams, jiems turi būti taikomos taisyklės, apibrėžiančios ieškinio senaties termino eigos pradžią²². Tačiau administracinių teismų praktikoje tokios skundo padavimo termino skaičiavimo taisyklės negali būti taikomos, nes, kaip minėjome, skundo padavimo terminas yra procesinis terminas.

Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje numatyto skundo padavimo termino taikymo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, kad tais atvejais, kai sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo asmeniui neturėjo būti įteiktas, tokio asmens skundo padavimo administraciniam teismui terminas pradedamas skaičiuoti nuo jo sužinojimo apie skundžiamo sprendimo priėmimą dienos²³.

Kitokio pobūdžio bylose Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika dėl skundo padavimo termino eigos pradžios nėra vieninga.

Kai kuriose bylose Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, jog tais atvejais, kai aktą ar veiksma skundžia asmuo, nebuvęs administracinės procedūros dalyviu, skundo padavimo termino eigos pradžia nepakanka fakto, jog asmuo sužinojo apie skundžiamo akto priėmimo faktą. Tokioje situacijoje termino skundui paduoti eigos pradžia sietina su diena, kada asmuo, kuriam skundžiamas aktas nėra tiesiogiai skirtas, sužinojo arba turėjo sužinoti apie

²¹ Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas // Valstybės žinios. 1997, Nr.65-1558.

²² Teismų praktika. Vilnius: Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, 2001. Nr.14. P.449-450.

²³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2007. Nr. 1(11). P. 127-141.

savo teisės pažeidimą²⁴. Mūsų nuomone, tokia teisminė praktika taisytina, nes šiais atvejais skundo padavimo termino eigos pradžia skaičiuoti taikomos ieškinio senaties termino skaičiavimo taisyklės, tuo paneigiant procesinę skundo padavimo termino prigimtį.

Teisingesnė, labiau atitinkanti skundo padavimo termino procesinę prigimtį, yra Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, formuojama kitose bylose, kai skundo padavimo termino eigos pradžia siejama su tinkamu asmens informavimu apie skundžiamo akto priėmimo faktą²⁵.

Be to, atsižvelgtina ir į tai, kad specialiuose įstatymuose yra nustatytos skirtingos skundo padavimo terminų skaičiavimo taisyklės, nei įtvirtintos ABTĮ 33 straipsnio 1 dalyje. Pavyzdžiui Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad skundai dėl Fondo administravimo įstaigų valstybės tarnautojų ar darbuotojų veiksmų nagrinėjami, jeigu jie pateikti per 30 kalendorinių dienų, o dėl sprendimų – per 3 metus nuo tos dienos, kurią juridinis ar fizinis asmuo *sužinojo arba turėjo sužinoti apie pažeistą teisę* arba priimtą sprendimą²⁶. Šiame įstatyme skundo padavimo termino eiga prasideda nuo sužinojimo apie pažeistą teisę analogiškai, kaip ieškinio senaties termino pradžia.

Į administracinę teisumą gali kreiptis ne tik asmuo, kurio teisės ar statymo saugomi interesai yra pažeidžiami, bet įstatymų nustatytais atvejais ir prokuroras, administravimo subjektai, valstybės institucijos, įstaigos, organizacijos, tarnybos ar fiziniai asmenys siekiant apginti viešąjį interesą arba apginti valstybės, savivaldybės ir asmenų teises bei įstatymų saugomus interesus (ABTĮ 56 straipsnio 1 dalis).

Tokiais atvejais teismų praktikoje kyla problemų dėl skundo padavimo termino skaičiavimo, nes Administracinių bylų teisenos įstatymas ar kiti specialūs įstatymai, nereglamentuoja skundo padavimo terminų tuo atveju, kai į teisumą kreipiasi ne suinteresuotas

²⁴ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2004 m. vasario 27 d. nutartis administracinėje byloje, Nr.AS¹-69/2004. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. kovo 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁷-83-0. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁴-166-200. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁴-143-2005. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. spalio 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁷-396-05. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. birželio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A⁴-999-2006. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. spalio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A¹¹-1774/2006. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. spalio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS¹⁵-487/2006.

²⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2003 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁵-290/2003. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. balandžio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS¹⁰-116-05. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. gegužės 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁵-132/2006. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. gegužės 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁵-959/2006. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. birželio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁶-2008/2006. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. spalio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS¹⁴-419/07. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. spalio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A511-863/2007. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. gruodžio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS¹⁶-582/2007. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. gruodžio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁵-550-07.

²⁶ Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas // Valstybės žinios. 1991, Nr.17-447.

asmuo, o kiti teisės subjektai, siekdami apginti viešąjį interesą arba apginti valstybės, savivaldybės ir asmenų teises bei įstatymų saugomus interesus. Ši teisės spraga teismų praktikoje užpildoma plečiamai aiškinant ABTĮ 33 straipsnio nuostatas. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2008 m. liepos 28 d. nutartyje yra konstatuota, kad kiekvienu atveju nustatčius, jog prokurorui pakako ar turėjo pakakti duomenų viešojo intereso pažeidimui nustatyti, prasideda termino kreiptis į teismų eigą, todėl likę duomenys pareiškimui tinkamai įforminti turi būti surenkami per jau prasidėjusį ABTĮ 33 straipsnio 1 dalyje nustatytą vieno mėnesio terminą²⁷.

Procesinė skundo padavimo termino prigimtis bei Administracinių bylų teisenos įstatyme įtvirtinta taisyklė, jog šio termino eiga prasideda tik tuomet, kai asmuo sužino apie skundžiamą administracinį aktą, suteikia galimybę administraciniuose teismuose ginčyti administracinius aktus, neatsižvelgiant į tai, koks yra praėjęs terminas nuo tokių administracinių aktų priėmimo momento. Taigi įstatymų leidėjo tikslas, kad, nustatčius trumpus skundo padavimo terminus, suinteresuoti asmenys bus skatinami operatyviai ginti savo pažeistas teises ar įstatymo saugomus interesus, ir tuo bus užtikrinamas administracinių teisinių santykių stabilumas, gali sukelti visiškai priešingą efektą, nes teismine tvarka gali būti panaikinami administraciniai aktai, nuo kurių priėmimo yra praėjęs labai ilgas terminas. Taigi, atsižvelgiant į formaliuosius skundo padavimo termino teisinio reguliavimo aspektus, administracinio akto pagrindu atsiradusių teisinių santykių stabilumas nėra užtikrinamas.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas minėtoje nutartyje teismas konstatavo, įvertinęs ginamų vertybių ir poreikio užtikrinti teisinių santykių stabilumą, pusiausvyrą, gali atsisakyti ginti viešąjį interesą net ir tais atvejais, kai prokuroras nors ir nepraleido vieno mėnesio termino kreiptis į teismą (skaičiuojant nuo momento, kai surinkti ar turėjo būti surinkti duomenys apie viešojo intereso pažeidimą), tačiau yra praėjęs nepateisinamai ilgas terminas nuo atitinkamų administracinių aktų priėmimo ir teisinių santykių atsiradimo momento.

Skundo padavimo terminas yra tiesiogiai susijęs su asmens konstitucinės teisės į teisminę gynybą įgyvendinimu, o taip pat šis terminas yra administracinių teisinių santykių stabilumo garantas, todėl administracinio proceso teisėje negali būti pateisinamas skirtingas šio termino skaičiavimo bei taikymo teisinis reguliavimas, juo labiau, šio teisės instituto teisinio reglamentavimo spragos. Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 29 d. nutarime yra nurodęs, kad teisinis reguliavimas, įtvirtinantis asmens teisės į savo teisių ir laisvių teisminę gynybą įgyvendinimo tvarką, turi atitikti iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantį teisinio aiškumo reikalavimą. Kad asmuo iš tikrųjų galėtų įgyvendinti savo teisę kreiptis į teismą dėl

²⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. liepos 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A¹⁴⁶-335/2008 //Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2008. Nr.5 (15). P. 184-229.

savo teisių ir laisvių pažeidimo, įstatymų leidėjas privalo įstatymuose aiškiai nustatyti, kaip ir į kokį teismą asmuo gali kreiptis²⁸.

4. Skundo padavimo termino atnaujinimo procesas, kaip teisės į teisminę gynybą įgyvendinimo forma

Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalis skelbia, jog asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą. Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje, atskleisdamas konstitucinės teisės į teisminę gynybą turinį, yra konstatavęs, kad ši teisė yra absoliuti²⁹, šios teisės negalima apriboti ar paneigti³⁰, ši teisė negali būti dirbtinai suvaržoma arba negali būti dirbtinai pasunkinama ją įgyvendinti³¹.

Teisminės gynybos teisė yra įtvirtinta ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje. Jame skelbiama, jog, nustatant kiekvieno asmens pilietines teises ir pareigas <...> jis turi teisę, kad jo byla būtų nagrinėjama per įmanomai trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis pagal įstatymą sudaryto nepriklausomo ir nešališko teismo³².

Tačiau Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencijoje ši teisė neprižįstama absoliučia (tai teismas yra pažymėjęs byloje *Golder prieš Jungtinę Karalystę*³³, taip pat bylose *Garcia Manibardo prieš Ispaniją*³⁴, *F.E. prieš Prancūziją*³⁵ ir kt.).

²⁸ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija), 4 straipsnio (2001 m. birželio 26 d., 2003 m. balandžio 3 d. redakcijos), 6 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 3 dalies ir 8 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2005, Nr.1-7.

²⁹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2000 m. birželio 30 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos žalos, padarytos neteisėtais kvotos, tardymo, prokuratūros ir teismo veiksmais, atlyginimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio 1 dalies 1 punkto atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2000, Nr.54-1587. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gruodžio 10 d. nutarimu Nr. 1423 „Dėl Prašymų leisti įsigyti nuosavybėn ne žemės ūkio paskirties žemės sklypus Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio antrojoje dalyje numatyto žemės sklypų įsigijimo nuosavybėn subjektų, tvarkos, sąlygų ir apribojimų konstitucinio įstatymo nustatytiems nacionaliniams ir užsienio subjektams pateikimo, nagrinėjimo ir leidimų išdavimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtintos Prašymų leisti įsigyti nuosavybėn ne žemės ūkio paskirties žemės sklypus Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio antrojoje dalyje numatyto žemės sklypų įsigijimo nuosavybėn subjektų, tvarkos, sąlygų ir apribojimų konstitucinio įstatymo nustatytiems nacionaliniams ir užsienio subjektams pateikimo, nagrinėjimo ir leidimų išdavimo tvarkos (1998 m. gruodžio 10 d. redakcija) 18 punkto trečiosios pastraipos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 4 straipsniui ir Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (2001 m. rugsėjo 19 d. redakcija) 5 straipsniui“ // Valstybės žinios. 2004, Nr.129-4634.

³⁰ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 2 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 48 straipsnio 2 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2002, Nr.69-2832.

³¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 90 straipsnio 8 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2006, Nr.130-4910.

³² Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija // Valstybės žinios. 1995, Nr.40-987.

³³ Berger V. Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencija. Vilnius: Pradai, 1997. P.163-165. Europos žmogaus teisių teismo 1975 m. vasario 21 d. sprendime byloje *Golderis prieš Jungtinę karalystę* nurodyta, kad Konvencijos 6 straipsnio 1 punktas nors aiškiai ir deklaruoja teisės kreiptis į teismą, tačiau neatima teisės kreiptis į teismą su

Visuotinis teisminės gynybos prieinamumo principas yra įtvirtintas ir ABTĮ 5 straipsnyje, kurio pirmoji dalis nustato, jog kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

Teisė į teisminę gynybą administracinės teisės reguliuojamų teisinių santykių srityje gali būti realizuojama tik tam tikra procesine forma, kai asmuo su skundu (prašymu) kreipiasi į administracinį teismą, siekdamas, kad būtų apginta pažeista subjektyvioji teisė ar įstatymo saugomas interesas. Tačiau ši teisė realiai gali būti įgyvendinta tik tuomet, jeigu suinteresuotas asmuo laikėsi įstatymais reglamentuotos tvarkos ir sąlygų. Viena tokių sąlygų yra skundo (prašymo) padavimas per įstatymų nustatytą terminą.

Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje nėra oficialaus išaiškinimo kaip turi būti suprantama nuostata, kad teisė į teisminę gynybą yra absoliuti, tačiau Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad teisinis reguliavimas, įtvirtinantis asmens teisės į savo teisių ir laisvių teisminę gynybą įgyvendinimo tvarką, turi atitikti konstitucinį teisinio aiškumo reikalavimą³⁶.

Europos Žmogaus Teisių Teismas, pripažindamas, kad teisė kreiptis į teismą nėra absoliuti, yra nurodęs, jog įstatymu gali būti nustatyti šios teisės įgyvendinimo apribojimai, tokie kaip ieškinio senaties terminas, baudų sumokėjimo užtikrinimas, nuostatos dėl nepilnamečių ar sutrikusios psichikos asmenų (*byla Z. ir kt. prieš Jungtinę Karalystę*³⁷, *byla T.P. ir K.M. prieš Jungtinę Karalystę*³⁸). Taip pat, Europos Žmogaus Teisių Teismas yra pabrėžęs, kad skundo padavimo terminų reguliavimas vienareikšmiškai turi tikslą užtikrinti tinkamą teisminės gynybos principo užtikrinimą bei teisinio tikrumo principo laikymąsi. Suinteresuoti asmenys privalo tikėtis, kad šios taisyklės bus taikomos. Tačiau šiuo teisiniu reguliavimu negali būti pasunkinama

civiliniu ieškiniu, kuris yra vadinamosios „teisės kreiptis į teismą“ pobūdžio. Teismas taip pat pažymėjo, jog teisė kreiptis į teismą nėra absoliuti. Kadangi kalbama apie teisę, kurią Konvencija pripažįsta, jos neapibrėždama tiesiogine to žodžio prasme, yra galimybė net už tų ribų, kurios nužymi bet kurios teisės turinį, nustatyti tam tikrus aiškiai suformuluotus apribojimus.

³⁴ CEDH *Affaire Garcia Manibardo c. Espagne* (Requête n° 38695/9) <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Garcia%20%7C%20Manibardo&sessionid=4576314&skin=hudoc-fr> (prisijungta 2010-01-12).

³⁵ CEDH *Affaire F.E. c. France* (Requête n° 60/1998/963/1178) <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?tem=1&portal=hbkm&action=html&highlight=F.E.%20%7C%20FRANCE&sessionid=4576314&skin=hudoc-fr> (prisijungta 2010-01-12).

³⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 57 straipsnio 3 dalies (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija), Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (1999 m. lapkričio 25 d. redakcija), 11 straipsnio (1999 m. lapkričio 25 d. redakcija) 1, 2 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2007, Nr.54-2097.

³⁷ CEDH *Affaire Z et autres c. Royaume-Uni* (Requête n° 29392/95) <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?Item=2&portal=hbkm&action=html&highlight=Z.%20%7C%20ROYAUMEUNI&sessionid=5806759&skin=hudoc-fr> (prisijungta 2010-01-20)

³⁸ CEDH *Affaire T.P. et K.M. c. Royaume-Uni* (Requête n° 28945/95) <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=T.P.%20%7C%20K.M.%20%7C%20ROYAUME-UNI&sessionid=5806792&skin=hudoc-fr> (prisijungta 2010-01-20)

skundo padavimo laisvė (*byla Perez de Rada Cavanilles prieš Ispaniją*³⁹, *byla Société anonyme „Sotiris et Nikos Koutras“ prieš Graikiją*⁴⁰).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencijoje pripažįstama, jog skundo padavimo termino praleidimas be svarbių priežasčių yra kliūtis pradėti teisminį procesą, kartu iš pareiškėjo atima teisė į teisminę gynybą⁴¹. Taigi skundo padavimo terminas yra sąlyga, ribojanti konstitucinę teisminės gynybos teisę, nes skundo padavimo termino praleidimas ar prašymo atnaujinti skundo padavimo terminą nepatenkinimas yra kliūtis teisminiam ginčo nagrinėjimui iš esmės (ABTĮ 37 straipsnio 2 dalies 8 punktą, 34 straipsnis). Tačiau skundo padavimo termino praleidimas nepaneigia suinteresuoto asmens teisminės gynybos teisės, nes, praleidus skundo padavimo terminą, asmuo turi procesinę teisę kreiptis į administracinį teismą. Tačiau tam, kad tinkamai būtų užtikrinta teisės į teisminę gynybą užtikrinimui esminę reikšmę turi ne skundo padavimo termino nustatymas, o proceso, kurio metu sprendžiamas skundo padavimo termino atnaujinimas, atitikimas konstituciniams imperatyvams.

Prašymą atnaujinti skundo padavimo terminą administracinis teismas nagrinėja rašytinio proceso tvarka (ABTĮ 34 straipsnio 2 dalis). Atnaujinus terminą skundui (prašymui) paduoti, pareiškėjui tik suteikiama galimybė ginti, jo manymu, pažeistas teises teisme, bet ginčas iš esmės nesprenžiamas. Tačiau jau ir šioje administracinių bylų teisenos stadijoje paliečiami atsakovo bei trečiųjų suinteresuotų asmenų interesai, nes, pasibaigus įstatymo numatytam skundo padavimo terminui, išnyksta teisė į pažeistos teisės gynybą, todėl kita teisinio santykio šalis pagrįstai gali tikėtis, kad ši teisė nebus ginčijama. Nesikreipimas į pirmosios instancijos administracinį teismą per įstatymo nustatytą terminą dėl pažeistos teisės gynybos gali būti suprantamas, kaip pripažinimas, kad tokios teisės nėra pažeistos. Kaip jau minėjome, skundo padavimo termino tikslas yra teisinių santykių stabilumo ir aiškumo garantija. Teisinių santykių, atsirandančių viešojo administravimo srityje, stabilumas ir aiškumas yra ypač aktualus, todėl įstatymuose nustatyti gana trumpi teisės kreiptis į administracinį teismą terminai, skatinantys suinteresuotus asmenis operatyviai įgyvendinti konstitucinę teisminės gynybos teisę.

Kadangi pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo normas skundo padavimo termino atnaujinimo klausimas nagrinėjamas atskirai, dar iki skundo priėmimo, ir tik atnaujinus šį terminą skundas gali būti priimtas (ABTĮ 34 straipsnio 4 dalis), todėl ir kitai teisinio santykio

³⁹ CEDH Affaire Pérez de Rada Cavanilles c. Espagne (Requête n°116/197/900/1112) <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Perez%20de%20Rada%20Cavanilles&sessionid=5806827&skin=hudoc-fr> (prisijungta 2010-01-20)

⁴⁰ CEDH Affaire Sotiris et Nikos Koutras ATTEE c. Grèce (Requête n° 39442/98) <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Societe%20anonyme%20et%20Nikos%20Koutras&sessionid=5806827&skin=hudoc-fr> (prisijungta 2010-01-20)

⁴¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2004 m. gruodžio 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-8-514-2004 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2005. Nr.6. P. 224-233. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁷-670/07.

šaliai jau šioje stadijoje turėtų būti įtvirtintos procesinės jos interesų gynybos garantijos (teisė pateikti teismui argumentus dėl pareiškėjo nurodytų termino praleidimo priežasčių bei teikti juos patvirtinančius įrodymus ir pan.). Tačiau prašymo atnaujinti skundo padavimo terminą nagrinėjimo proceso teisinis reglamentavimas tokios teisės atsakovui bei trečiajam suinteresuotam asmeniui nesuteikia, todėl pirmosios instancijos administracinis teismas, nagrinėdamas prašymą atnaujinti skundo padavimo terminą, gali remtis tik pareiškėjo nurodytomis aplinkybėmis bei jo pateiktais skundo padavimo termino praleidimo priežastis patvirtinančiais įrodymais.

Esamas teisinis reguliavimas pažeidžia ir šalių procesinio lygiateisiškumo principą, nes šioje teisenos stadijoje tik pareiškėjui yra suteikta teisė apskūsti nutartį, kuria netenkinamas jo prašymas dėl skundo padavimo termino atnaujinimo. Jeigu pirmosios instancijos administracinis teismas priima nutartį atnaujinti skundo padavimo terminą, atsakovas ir tretieji suinteresuotieji asmenys jos apskūsti negali (ABTĮ 34 straipsnio 3 dalis). Tai yra konstatavęs ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas⁴².

IŠVADOS

1. Visuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose ginčų nagrinėjimo kvaziteisminėse institucijose procedūras, būtina įtvirtinti nuostatą, kad atsisakoma nagrinėti skundą, jeigu jis paduotas praleidus nustatytą terminą, o pareiškėjas neprašo jo atnaujinti, o taip pat nustatyti prašymų atnaujinti skundo padavimo terminą nagrinėjimo tvarką kvaziteisminėse institucijose.

2. Tobulinant prašymo atnaujinti skundo padavimo terminą nagrinėjimo procesą, būtina suteikti teisę atsakovui ir tretiesiems suinteresuotiems asmenims teikti teismui savo argumentus dėl pareiškėjo prašymo atnaujinti skundo padavimo terminą, garantuoti teisę bylos proceso šalims paduoti atskirąjį skundą dėl teismo nutarties, kuria išsprendžiamas pareiškėjo prašymas atnaujinti skundo padavimo terminą, suteikti pirmosios instancijos administraciniam teismui teisę prašymą dėl skundo padavimo termino atnaujinimo spręsti ne tik rašytinio proceso tvarka, bet ir teismo posėdyje.

⁴² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2001 m. spalio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A²-819/2001 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2002. Nr.2. P. 242-248. Šioje administracinėje byloje teismas nurodė, kad įstatymai nenustato atsakovo teisės paduoti atskirąjį skundą teismo nutarties atnaujinti skundo padavimo terminą, todėl šią teisę jis gali realizuoti tik apeliaciniame skunde dėl teismo sprendimo. Apeliacinės instancijos teismas, esant apeliaciniame skunde tokiems argumentams, turi patikrinti ar pagrįstai pirmos instancijos teismas atnaujinimo terminą skundui (prašymui) paduoti. Be to, teismas pažymėjo, jog siekiant užtikrinti šalių lygiateisiškumą teismo procese, atsakovui turėtų būti suteikta galimybė apskūsti teismo nutartį, kuria jo manymu nepagrįstai atnaujintas terminas skundui paduoti

3. Administracinių bylų teisenos įstatyme turi būti įtvirtinta nuostata, kad administracinis teismas gali atsisakyti ginti pažeistą teisę, kai asmuo nors ir nepraleido vieno mėnesio termino kreiptis į teismą, tačiau yra praėjęs ilgas terminas nuo atitinkamų administracinių aktų priėmimo ir teisinių santykių atsiradimo momento.

LITERATŪRA

- Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija // Valstybės žinios. 1995, Nr.40-987.
- Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr.13-308.
- Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas // Valstybės žinios. 2000, Nr.74-2262.
- Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr.13-310.
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas // Valstybės žinios. 2001, Nr.55-1948.
- Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymas // Valstybės žinios. 1991, Nr.24-635.
- Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr.73-2517.
- Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.
- Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr.60-1945.
- Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusių nekilnojamojo turto atkūrimo įstatymas // Valstybės žinios. 1997, Nr.65-1558.
- Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas // Valstybės žinios. 1991, Nr.17-447.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 25 d. nutarimas Nr.1491 „Dėl piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo viešojo administravimo ir kitose institucijose pavyzdinės tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2002, Nr.95-4501.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 4 d. nutarimas Nr.533 „Dėl administracinių ginčų komisijų darbo nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1999, Nr.41-1288.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimas Nr.1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusių nekilnojamojo turto atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1997, Nr.90-2256.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2000 m. birželio 30 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos žalos, padarytos neteisėtai kvotos, tardymo, prokuratūros ir teismo veiksmais, atlyginimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio 1 dalies 1 punkto atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2000, Nr.54-1587.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 2 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 48 straipsnio 2 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2002, Nr.69-2832.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gruodžio 10 d. nutarimu Nr. 1423 „Dėl Prašymų leisti įsigyti nuosavybėn ne žemės ūkio paskirties žemės sklypus Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio antroje dalyje numatyto žemės sklypų įsigijimo nuosavybėn subjektų, tvarkos, sąlygų

- ir apribojimų konstitucinio įstatymo nustatytiems nacionaliniams ir užsienio subjektams pateikimo, nagrinėjimo ir leidimų išdavimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtintos Prašymų leisti įsigyti nuosavybėn ne žemės ūkio paskirties žemės sklypus Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio antroje dalyje numatyto žemės sklypų įsigijimo nuosavybėn subjektų, tvarkos, sąlygų ir apribojimų konstitucinio įstatymo nustatytiems nacionaliniams ir užsienio subjektams pateikimo, nagrinėjimo ir leidimų išdavimo tvarkos (1998 m. gruodžio 10 d. redakcija) 18 punkto trečiosios pastraipos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 4 straipsniui ir Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (2001 m. rugsėjo 19 d. redakcija) 5 straipsniui“ // Valstybės žinios. 2004, Nr.129-4634.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija), 4 straipsnio (2001 m. birželio 26 d., 2003 m. balandžio 3 d. redakcijos), 6 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 3 dalies ir 8 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2005, Nr.1-7.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 90 straipsnio 8 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2006, Nr.130-4910.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 57 straipsnio 3 dalies (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija), Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (1999 m. lapkričio 25 d. redakcija), 11 straipsnio (1999 m. lapkričio 25 d. redakcija) 1, 2 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2007, Nr.54-2097.
- CEDH Affaire Garcia Manibardo c. Espagne (Requête n° 38695/9 http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Garcia%20%7C%20Manibardo&sessionId=4576314&skin=hudoc-fr (prisijungta 2010-01-12).
- CEDH Affaire F.E. c. France (Requête n° 60/1998/963/1178) http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?tem=1&portal=hbkm&action=html&highlight=F.E.%20%7C%20FRANCE&sessionId=4576314&skin=hudoc-fr (prisijungta 2010-01-12).
- CEDH Affaire Z et autres c. Royaume-Uni (Requête no 29392/95) http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?Item=2&portal=hbkm&action=html&highlight=Z.%20%7C%20ROYAUMEUNI&sessionId=5806759&skin=hudoc-fr (prisijungta 2010 -01-20).
- CEDH Affaire T.P. et K.M. c. Royaume-Uni (Requête no 28945/95) http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=T.P.%20%7C%20K.M.%20%7C%20ROYAUMEUNI&sessionId=5806792&skin=hudoc-fr (prisijungta 2010-01-20).
- CEDH Affaire Pérez de Rada Cavanilles c. Espagne (Requête no116/197/900/1112)http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Perez%20%7C%20de%20%7C%20Rada%20%7C%20Cavanilles&sessionId=5806827&skin=hudoc-fr (prisijungta 2010 -01-20)
- CEDH Affaire Sotiris et Nikos Koutras ATTEE c. Grèce (Requête no 39442/98)

- <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Societe%20%7C%20anonyme%20%7C%20%u01ESotiris%20%7C%20et%20%7C%20Nikos%20%7C%20Koutras&sessionid=5806827&skin=hudoc-fr> (prisijungta 2010-01-20).
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2001 m. balandžio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁷-33/2001 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2001. Nr.1.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2001 m. birželio 26 d. konsultacija Nr.91 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2001. Nr.2.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2004 m. vasario 27 d. nutartis administracinėje byloje, Nr.AS¹-69/2004.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. kovo 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁷-83-0.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁴-166-200.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁴-143-2005.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. spalio 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁷-396-05.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. birželio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A⁴-999-2006.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. spalio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A¹¹-1774/2006.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. spalio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS¹⁵-487/2006.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2003 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁵-290/2003.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. balandžio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS¹⁰-116-05.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. gegužės 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁵-132/2006.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. gegužės 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁵-959/2006.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. birželio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁶-2008/2006.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. spalio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS¹⁴-419/07.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. spalio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A⁵¹¹-863/2007.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. gruodžio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS¹⁶-582/2007.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. gruodžio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁵-550-07.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2004 m. gruodžio 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr.A⁸-514-2004 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2005. Nr.6.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁷-670/07.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2001 m. spalio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A²-819/2001 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos

- vyriausiasis administracinis teismas, 2002. Nr.2.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2002 m. kovo 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr.AS⁴-172/2002 // Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2002. Nr.3.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. liepos 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A¹⁴⁶-335/2008 //Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2008. Nr.5 (15).
- Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2001. Nr.1.
- Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2002. Nr.2.
- Administracinių teismų praktika. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2002. Nr.3.
- Administracinių teismų praktika. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2005. Nr.6.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2007. Nr. 1(11).
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2008. Nr.5 (15).
- Teismų praktika. Vilnius: Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, 2001. Nr.14.
- Baranauskas E., Karulaitytė-Kvainauskienė I., Kiršienė J. ir kt. Civilinė teisė. Bendroji dalis. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras, 2007.
- Berger V. Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencija. Vilnius: Pradai, 1997.
- Brisson J.F. Les recours administratifs en droit public français. Paris: L.G.D.J, 1996.
- Chapus R. Droit du contentieux administratif. Paris: Montchrestien, 2004. P.582-594.
- Driukas A. Ieškinio senaties instituto raida Lietuvoje: materialiniai ir procesiniai teisiniai aspektai // Jurisprudencija, 2003.T. 39(31).
- Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Pirmoji knyga. Vilnius: Justitia, 2001.
- Vitkevičius P., Vėlyvis S., Mikelėnas V. ir kt. Civilinė teisė. Kaunas: Vija, 1997.
- Административно-процессуальное право Германии. Москва: Wolters Kluwer, 2007.
- Демин А.А. Понятие административного процесса и кодификация административно-процессуального законодательства Российской Федерации // Государство и право, 2000. № 11.

THE MAIN ISSUES RELATED TO THE RENEWAL OF THE TERM FOR SUBMISSION OF THE COMPLAINT

Dainius Raižys

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *The Article analyses the legal nature of time limit to file an application and the procedure of restoration of time limit to file a complaint/petition as a form to implement judicial protection. Basically, all specific features of procedural time limits are incident to the time limit to file a complaint; therefore, it should be recognized as a procedural time limit. Legal nature of the time limit to file an application necessitates that the start of it is linked to the exercise of a certain act. However, application of the rules framed to calculate time*

limits to file these complaints in the jurisprudence of administrative courts at certain circumstances is complicated, especially in the cases on appeal of individual legal act. An individual legal act usually is a result of particular administrative procedure carried out by administrative authority by which an issue that matters to interested parties is resolved. Thus, only interested parties are informed about individual legal act adopted in their regard. However, an individual legal act often is related not only to the subjective rights of interested persons but also has effect on rights and legitimate interests of other persons. These persons also have a right to contest such administrative act in administrative court. Article 33 of the Law on Proceedings of Administrative Cases establishes that time limit to file a complaint starts from the date an act is being published or individual act or notion of an act (failure to act) is being delivered to interested party (i. e. participant in administrative procedure). However, this article does not provide how the time limit should be counted in the cases when a person who did not take part in administrative procedure appeals. The author notes that since time limit to file a complaint is directly related to realization of a constitutional right to judicial protection, variant legal regulation, especially the gaps of legal regulation of this institute, how time limit should be applied and calculated cannot be justified in the frame of administrative procedure. Right to judicial protection in the sphere of legal relations regulated by administrative law can be imposed only if interested person observed the course and preconditions set by law. Time limit to file a complaint is a precondition which restricts the constitutional right to judicial protection as failure to observe time limit to submit an application or rejection of a petition asking to restore the time limit is an obstacle to resolve a dispute in essence. However, in the author's opinion, failure to observe time limit to file a complaint is not an obstacle which precludes a person from invoking the constitutional right to judicial protection. Interested person may always apply to administrative court and file an application together with a petition asking to restore the time limit for submitting the application.

Keywords: *procedural time limit, time limit to file an application, proceedings of administrative cases.*

Dainius Raižys, Lietuvos Vyriausiasis Administracinis Teismas, teisėjas; Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės katedros docentas. Mokslinių tyrimų kryptys: administracinių bylų procesas, viešojo intereso gynimas administraciniame procese.

Dainius Raižys, the Supreme Administrative Court of Lithuania, judge; Mykolas Romeris University, Faculty of Public Security, Department of Law, associated Professor. Research interests: procedure of administrative cases, public interest defence in administrative procedure.